Universiteit van Pretoria

DIE MISSIE VAN DIE LEERSTOEL IN VERSEKERINGSWESE

Prof G.L. Marx

Digitised by the University of Pretoria, Library Services

CURRICULUM VITAE
PROF G.L. MARX

George Louis Marx is op 23 Januarie 1954 te Pretoria gebore. Hy matrikuleer in 1971 aan die Hoërskool Drie Riviere te Vereeniging, waar hy die skool se hoogste toekenning vir akademiese en ander prestasies ontvang.

Hy sit sy studies met 'n beurs van Sanlam aan die Potchefstroomse Universiteit vir Christelike Hoër Onderwys voort waar hy die BSC(Econ)-graad in 1974 met lof, in die vakke Wiskunde, Wiskundige Statistiek en Geld- en Bankwese behaal.

In 1975 begin prof Marx by Sanlam se hoofkantoor in Bellville as aktuariële klerk te werk waartydens hy ook die professionele aktuariële eksamens aanpak en in 1981 as aktuaris kwalifiseer. Prof Marx beëindig sy loopbaan by Sanlam in die middel van 1988 as Senior Pensioene-Aktuaris om die pos as bekleër van die Momentum Lewensversekeraars Leerstoel in Versekeringswese aan die Universiteit van Pretoria in te neem.

Hy het ook UNISA se Skool vir Bedryfsleiding se Gevorderde Bestuursprogram deurloop en is 'n Genoot en Raadslid van die Instituut van Lewens- en Pensioenadviseurs.

Om die aktuariële studies te kan voltooi, vereis dat 'n mens buitengewone uithouvermoë moet hê. Daarvan getuig prof Marx se sportbelangstelling ook deurdat hy al die Comrades marathon voltooi het en so pas weer die Bergrivier kanomarathon in die 46ste posisie klaargemaak het.

Prof Marx is met Marna Conradie getroud en die egpaar het drie kinders.

Dit is vervolgens vir my aangenaam om prof Marx te versoek om sy professorale intreerede te lewer oor die onderwerp "Die Missie van die leerstoel in Versekeringswese".

Prof D M Joubert
VISE-KANSELIER EN REKTOR

Digitised by the University of Pretoria, Library Services

DIE MISSIE VAN DIE LEERSTOEL IN VERSEKERINGSWESE

1. INLEIDING

Missieformulering het in moderne sake-ondernemings 'n gewilde oefening geword. Vir sommige waarnemers lyk dit na 'n mode-gier maar vir ander het dit nuwe vergesigte in hul ondernemings se strategieë geopen. Skrywers in die Bestuurswese verskil in hul definisies van wat 'n missie is – daarom gee ek my eie beskrywing van 'n missie, naamlik, 'n missie stel **wat** die onderneming doen en **waarom** hy dit doen.

'n Bespreking van die Leerstoel in Versekeringswese se missie behoort vir u enersyds 'n kykie te gee in wat ek hier doen en beplan om te doen. Dit sal andersyds meebring dat ek sekere waarnemings van die versekeringsbedryf in Suid-Afrika met u sal deel. Ek sal afsluit met die formulering van die Leerstoel se missie, waarop ek u versoek om dit in u eie gemoed te beoordeel en, indien moontlik, mettertyd u sienings daaroor met my te deel.

1.1 ONTSTAAN VAN DIE LEERSTOEL

In die eerste vergadering van hierdie fakulteit op 3 Junie 1920, het prof A E du Toit die vraag geopper wat die posisie van "Statistics and Actuarial Science" binne die kursusse van die fakulteit sou wees en op 25 Februarie 1922 besluit die Fakulteitsraad om die Senaat te versoek om die "Union Statistical Department" te nader met die oog op samesprekings oor 'n kursus in "Statistics and Demography". Die presiese verdere verloop is nie bekend nie maar Statistiek as vak is lank reeds gevestig.

Dit was eers in 1987, onder die leiding van ons geagte vise-rektor prof Smit en die dekaan prof Stadler, dat Aktuariële Wetenskap as dissipline 'n werklikheid begin word het by UP.

Aktuariële Wetenskap kan ook as Versekeringswiskunde omskryf word. Uit die samestelling van die kursus in Versekeringswese soos ek later sal verduidelik, is dit as meer toepaslik bestempel om die kursus as Versekeringswese eerder as Aktuariële Wetenskap te doop.

Aktuariële Wetenskap as sodanig het reeds drie eeue gelede ontstaan en Edmond Halley (1656-1742), van die komeet faam, het hom al hiermee besig gehou toe hy die eerste volledige sterftetabel opgestel het.

In Suid-Afrika bied die Universiteit van Kaapstad hierdie dissipline sedert 1973 aan, WITS het in 1982 gevolg en Stellenbosch vanaf 1985. Die vakke wat hier

Digitised by the University of Pretoria, Library Services

aangebied word was tot dusver 100% geskoei op die professionele liggame, dit is die Institute of Actuaries in Londen en die Faculty of Actuaries in Skotland, se leerplanne met die oog op vrystellings van sekere van die professionele eksamens. Met minder as 200 aktuarisse in Suid-Afrika, kan dit nie bekostig word om die vakrigting, wat waarskynlik 'n potensiaal van nie meer as 200 nuwe studente per jaar het nie, by al die universiteite in die land aan te bied.

Dit sou egter 'n anomalie wees as die grootste residensiële universiteit in die land, dit nie aanbied nie.

By UP beplan ons om nou saam te werk met die ander universiteite en ons poog selfs dat ons studente dieselfde eksamens skryf in die onderskeie Aktuariële Wetenskap-vakke. Dit vergemaklik sake ook aansienlik ten opsigte van aansoeke vir vrystellings van die professionele eksamens.

Die Leerstoel by UP is uniek in die sin dat die kursussamestelling ook die Suid-Afrikaanse praktyk in ag neem en verder dat dit pertinent ook gerig is op studente wat nie noodwendig die aktuariële kwalifikasie wil probeer behaal nie maar wat 'n uitdagende beroep, met 'n wiskundige grondslag, in die sakewêreld wil volg.

Daarenteen bied sommige van die ander universiteite die professionele vakke waarvoor nie vrystelling verkry kan word nie, ook as nagraadse kursusse aan en wat gesinchroniseer word met die professionele eksamens sodat die student gelyktydig vir die universiteits- en die professionele eksamens voorberei. By UP dink ons nie daaraan om hierdie pogings te dupliseer nie maar ons sal neig om met WITS in hierdie verband saam te werk.

2. DIE AKTIWITEITE VAN DIE LEERSTOEL

2.1 TANS

Die Leerstoel is ingestel met die oogmerk om te voorsien in die opleiding van

(i) aktuarisse insoverre die student die maksimum aantal vrystellings van die professionele eksamens kan behaal (dit beteken byvoorbeeld 6 van die 10 vakke van die Institute of Actuaries), en

(ii) aktuariële tegnici om die aktuaris by te staan.

Studente word opgelei vir die versekeringsbedryf in al sy fasette, te wete lewensversekering, pensioene en korttermynversekering maar die bemarking van versekering vorm nie deel van die opleiding nie.

Ons is derhalwe besig met die tegniese sy van versekering.

Digitised by the University of Pretoria, Library Services

As sodanig bied die Leerstoel tans die tweejarige voorgraadse hoofvak – Versekeringswese – aan wat bestaan uit vier semesterkursusse te wete:

- Inleidende aktuariële wetenskap, dit is renteleer en gebeurlikheidsleer
- Lewensversekeringspraktyk
- Pensioenfondspraktyk en
- Korttermynversekeringspraktyk.

Die tipiese voorgraadse kursussamestelling lyk dan soos volg:

EERSTE JAAR	TWEEDE JAAR	DERDE JAAR
Wiskundige Statistiek	Versekeringswese	Versekeringswese
Ekonomie	Wiskundige Statistiek	Wiskundige Statistiek
Wiskunde	Ekonomie	Ekonomie
Bedryfsekonomie	Wiskunde	
Finansiële Rekeningkunde		
Informatika		

Daar bestaan 'n geringe mate van keuse ten opsigte van vakkursusse.

In die Honneurskursus word die swaargewig aktuariële vakke volgens die professionele leerplanne behandel en wel soos volg:

Wiskunde van Finansies	1 krediet
Gebeurlikheidsleer	2 krediete
Sterfteleer	3 krediete
Aktuariële Statistiek	4 krediete

Twee verdere krediete moet behaal word volgens die student se keuse en sal normaalweg 'n studie van Institusionele Beleggingspraktyk of 'n navorsingsprojek behels.

Met insluiting van die Honneurskursus, behoort die student 'n oorsig te kry van die volle versekerings- en aktuariële terrein. Ek wil verder beklemtoon dat die voorgraadse kursusse ingestel is op die Suid-Afrikaanse situasie met verwysing onder andere na RSA wetgewing en tipiese moderne Suid-Afrikaanse versekeringskontrakte.

Digitised by the University of Pretoria, Library Services

Die student wat by ons afstudeer behoort met 'n uitstekende agtergrondkennis by werkgewers in die bedryf in diens te kan tree.

2.2 BEPLAN

2.2.1 Opleiding

Diegene wat aktief betrokke is by die bedryf, is deeglik bewus daarvan dat die bedryf mank gaan aan hoogs geskoolde mannekrag. Die graadkursus soos hiervoor verduidelik, wat op 'n voltydse basis aangebied word, kan slegs daartoe bydra om moontlik in die toekoms verligting van hierdie tekort teweeg te bring.

Dit is myns insiens noodsaaklik dat die Leerstoel ook by wyse van na-uurse kursusse (hetsy by die Universiteit of ter plaatse by versekeringsondernemings) opleiding moet voorsien. Inkorporering by bestuursopleiding van 'n kursus of twee oor versekering soos byvoorbeeld risikobestuur en werknemervoordele. is 'n verdere terrein.

Ons het ook onderneem om 'n kursus daar te stel in reserveringspraktyk vir korttermynversekeraars, wat daarop gemik sal wees om onder andere ouditeure van sulke versekeraars in 'n beter posisie te plaas om die geskiktheid van reserwes vir uitstaande eise en so meer, te beoordeel.

2.2.2 Konsultasies

In die kort tydperk wat ek by die Leerstoel betrokke is, het dit duidelik geword dat die onverbondenheid van die Universiteit ongeëwenaarde geloofwaardigheid by die versekeringspubliek het. Hierdie is 'n geleentheid wat ons nie onbenut kan laat nie. Soos wat ander departemente klinieke in hul vakrigtings bedryf, beoog ons om ook 'n Versekeringskliniek te stig sodra ons genoeg werkkragte bekom het vir die departement Versekeringswese.

Die kliniek se eerste prioriteit sal wees om alle finalejaarstudente van die universiteit te waarsku teen die slaggate in versekering as hulle die beroepslewe betree en tweedens sal ons alle oudstudente by wyse van die normale kommunikasie met alumni in kennis stel dat hulle die kliniek kan nader vir onafhanklike advies oor versekeringsaangeleenthede.

Ek is van mening dat Versekeringswese slegs een van baie dissiplines by die Universiteit is, wat, deur daadwerklik 'n markgerigte benadering in die bedryf van 'n Leerstoel vir daardie dissipline te volg, die akademikus weer finansieel gesproke en andersins, in die gerespekteerde posisie wat hy verdien, sal plaas.

Ons geagte vise-rektor prof Smit, het in sy onlangse verslag oor oorsese verwikkelinge in die bestuur van akademiese inrigtings, gemeld dat al groter

Digitised by the University of Pretoria, Library Services

differensiasie in vergoeding van doserende personeel besig is om plaas te vind.

Ek wil daarby aansluit deur te beklemtoon dat 'n stelsel van kruissubsidiëring gedoem is tot mislukking (behalwe miskien as dit geskied met stemgeregtigdes se belastinggeld). Neem 'n voorbeeld uit die versekeringsbedryf.

Toe versekeraars 'n jaar of drie gelede begin het met die instel van die sogenaamde nie-rokers afslag, dit wil sê goedkoper lewensversekeringspremies vir persone wat nie rook nie, was die nie-rokers baie ingenome met hierdie verwikkeling. Die versekeraars was egter gekonfronteer met die dilemma dat hulle standaard-tariewe nie onveranderd kan bly nie maar verhoog sal moet word want die subsidie van die nie-rokers aan die rokers, val weg met die nie-rokers afslag. As hy nie die standaard-tariewe verhoog nie, sal die versekeraar verliese op die lyf loop want, hy sal nie net sy eie bron van roker-aansoekers kry nie, maar ook die roker-aansoekers van ander versekeraars wie wel hulle tariewe vir rokers verhoog het.

Dieselfde gevare bestaan as doserende personeel almal dieselfde vergoeding ontvang. Die meer bekwame personeel word weggelok na ander weivelde en die minder bekwames bly agter en nuwe aansoeke word ook van die minder bekwames ontvang. Dit word 'n bose kringloop. Hierdie feit verydel en rysmier die Universiteit se strewe na uitnemendheid. Die gevaar bestaan nie net by personeel van verskillende departemente nie, maar ook by die personeel binne dieselfde departement en vak.

Die antwoord, myns insiens, lê in wat ek reeds genoem het, naamlik 'n markgerigte benadering in die bedryf van 'n Leerstoel. Hierdie benadering vereis eerstens, en ek glo my kollegas in die Bestuurwetenskappe sal met my saamstem, dat die produk wat ons besig is om te vervaardig en te verkoop, gedefinieer moet word. In teenstelling met wat ek ondervind het die algemene opvatting hier by die Universiteit is, is die produk nie gegradueerdes of opgeleide mannekrag of dokters of advokate of predikante nie, maar die produk wat ons vervaardig en verkoop is KENNIS.

Ek as aktuaris in die Leerstoel vir Versekeringswese is besig om my kennis te verkoop - aan wie? Tradisioneel aan studente. Die opvatting bestaan dat die mark die "studente" is. Met so 'n opvatting is ons besig om dieselfde fout te maak as wat MATCHBOX in die sestigerjare gemaak het, toe hy geredeneer het hy is in die mark vir klein gegote yster speelgoedmotortjies. Sy mededinger, MATTEL, het gesê hy is in die mark vir speelgoed en met duurder aantrekliker produkte vorendag gekom en MATCHBOX se markaandeel verpletter.

As ons by die Universiteit sê ons mark is studente, is ons besig om dieselfde fout as MATCHBOX te maak.

Digitised by the University of Pretoria, Library Services

Ons mark is enigiemand wat hierdie kennis wil bekom. Die Bestuurskole van ons land erken hierdie beginsel en bied nie net voltydse en deeltydse MBA's aan nie maar bied ook 'n tweede dimensie naamlik kort, doelgerigte ter plaatse kursusse vir maatskappye aan.

Ek bepleit ernstig dat 'n derde dimensie ook betree moet word, naamlik die aktiewe bemarking van ons kennis aan persone en instansies wat dit direk wil aanwend in die praktiese situasie. Hiermee bedoel ek konsultasies - of soos dit dalk in akademiese kringe bekend staan - gemeenskapsdiens. Die woord gemeenskapsdiens dra egter 'n liefdadigheidskonnotasie en dit inhibeer myns insiens die uitbouing van hierdie derde dimensie onnodiglik.

As ons dan ons produk en ons mark gedefinieer het, is die volgende stap om prysvasstelling te doen. Die markprys is die prys waarteen die marginale koper en verkoper bereid is om die ruiltransaksie aan te gaan. Dit sal noodwendig afhang van vraag en aanbod en die aard en kwaliteit van die produk. Volgens my inligting geskied prysbepaling van ons kursusse by die Universiteit hoegenaamd nie met inagneming van hierdie faktore nie. Dit maak nie sin dat 'n kursus in Versekeringswese R208 kos teenoor 'n kursus in Ekonomie wat R285 kos en Wysbegeerte wat R325 kos nie.

Ek beweer dat die maatskappy wat 'n beurs aan die Versekeringswese student toestaan, nie 'n oomblik sal aarsel om te betaal as die koste van die kursus in Versekeringswese sou verdubbel nie, want die werwing van daardie student met die kennis wat die Universiteit aan hom gee, is vir die maatskappy meer werd as die prys.

Maar hoe nou gemaak met 'n kursus soos Wiskunde wat nie 'n dissipline is wat direk bemarkbaar is soos Versekeringswese of Rekeningkunde of Elektriese ingenieurswese nie? Net soos wat die sakemanne weet hoe om vaste koste ("overheads") in hulle prysbepaling in te bou, so behoort die pryse van die direk bemarkbare dissiplines bepaal te word om ook te voorsien in die "vaste koste" verbonde aan 'n Wiskunde departement. Dit behoort duidelik te wees dat hierdie argumente net so van toepassing is op die Universiteit as geheel in soverre die Universiteit departemente, of selfs fakulteite wil en behoort te onderhou wat nie selfstandig kan bestaan nie.

Die subsidie, indien enige, wat van owerheidsweë ontvang word, moet as 'n bonus beskou word en moet miskien uitsluitlik aangewend word om die dissiplines wat nie selfstandig kan wees nie, te steun.

Mededinging tussen universiteite sal natuurlik hewiger word in hierdie omstandighede, maar dit kan op die lang duur net heilsaam wees. Dit sal egter moed en vindingrykheid verg van die universiteit wat die eerste daadwerklike stap in hierdie rigting neem. Ek wil graag deel wees van so 'n universiteit en daarom is ek by UP.

Digitised by the University of Pretoria, Library Services

Ek wil dus graag sien dat die Leerstoel in Versekeringswese sy kennis moet kan aanbied teen 'n markprys, nie net aan persone wat voltydse of deeltydse of kortkursusse wil loop nie, maar ook aan die bedryf en die versekeringspubliek.

2.3 ENKELE WAARNEMINGS VAN DIE VERSEKERINGSBEDRYF

2.3.1 Die gans wat die goue eiers in die ekonomie lê

Die Suid-Afrikaanse ekonomie kan in 'n sekere sin bestempel word as 'n geluksekonomie – ons is gelukkig dat ons oor goud en ander strategiese minerale beskik maar ons is ongelukkig dat ons ook met groot komponente relatief onproduktiewe fasette te kampe het. Dit het tot gevolg dat die ekonomie in die verlede grootliks op die Goudgolf gery het, wat soos ons almal weet, drastiese skommelings toon.

Dit is nie in die aard van die mens om gelukkig te bly in drastiese veranderlike ekonomiese omgewings nie – daarom neem hy versekering uit om sy paadjie vorentoe gelykmatiger te laat verloop.

Ek wil beweer dat, op die makro-ekonomiese terrein dit juis die lewensversekeraars is wat daarin slaag om die drastiese skommelings tot 'n mate gelyk te stryk met hul beleggings in die tersiêre nywerheid. Ek praat van die stigting en uitbouing van maatskappye soos BARLOWS en FVB en in die onlangse verlede die oorname van ondernemings soos IBM en MOBIL as teenvoeters vir die disinvesteringsveldtog. By al hierdie ondernemings het versekeraars se kapitaal die nodige stukrag gegee.

Die lewensversekeringsbedryf is inderwaarheid die gans wat die goue eiers in die Suid-Afrikaanse ekonomie lê.

As dit nie vir die aktiewe werwing en mobilisering van die publiek se spaargeld was op so 'n wyse dat dit nie onmiddellik of op kort kennisgewing opvraagbaar vir die spaarder is nie, dan het ons waarskynlik lankal 'n ineengestorte ekonomie, dit wil sê geen ekonomie gehad nie. Ek meen dit is George Bernard Shaw wat gesê het: "It is too late to start to economise when the purse is low." Vir hierdie reddingsaksie moet die versekeringsbedryf geloof word.

Soos dit met baie goeie dinge gaan, moet daar egter teen gewaak word dat dit nie mettertyd te goed gaan nie. Die spreekwoord sê: Na hoogmoed kom die val. Ek meen ek begin tekens sien van hoogmoed in die lewensversekeringsbedryf en ek wil graag 'n waarskuwing rig vir die moontlike val wat kan volg.

Digitised by the University of Pretoria, Library Services

Hierdie bedryf se achilleshiel is sy geloofwaardigheid. Daarom is 'n organisasie soos die Instituut van Lewens- en Pensioenadviseurs in 1982 gestig – en ek wil graag in hierdie rede 'n lansie vir hulle breek – om aan die publiek 'n maatstaf te gee waarvolgens 'n bemarker van versekering (met ander woorde 'n versekeringsagent) se professionaliteit gemeet kan word. Nagenoeg een uit elke twintig versekeringsbemarkers is 'n genoot van ILPA en die publiek is getroos dat sy kennis deur middel van 'n strawwe reeks eksamens getoets en hy aan 'n gedragskode onderhewig is.

Negentien uit elke twintig agente is egter nie lede van ILPA nie en sommige bestempel hulself ten regte en ander ten onregte as finansiële adviseurs. Gerugsteun deur die indrukwekkende advertensie- en bemarkingsmateriaal en aansporingsveldtogte wat versekeraars loods, verg dit dikwels net 'n gladde mond van 'n bemarker om groot bedrae geld vir die Versekeraar in te win en in die proses vir homself groot bedrae kommissie te verdien. Hoe meer kommissie hy verdien, hoe meer glo hy in homself en hoe groter kliënte nader hy, tot op die punt waar dit kan gebeur dat 'n bemarker, met niks meer as sy eie interpretasie van 'n beleggingsgeleentheid nie, homself as 'n deskundige voordoen by 'n korporatiewe kliënt en miljoene rande namens die kliënt belê. As die miljoene nog by 'n Lewensversekeraar belê was, was die probleem nie so erg nie, maar dit gebeur dat die kliënt deur hierdie "deskundige" geadviseer word om ook ander geleenthede te beproef – wat op die ou end blyk hoogs riskante beleggings te wees.

Die probleem wat ek wil aanspreek, is dat die omvang en wyse waarop die versekeringsbemarker vir sekere besigheid vergoed word, dit daartoe leen dat die versekeringspubliek se belange nie ten beste gedien word nie en die rede daarvoor lê daarin dat die maksimum kommissieskale jare gelede, in 'n ander scenario, in die Versekeringswet vasgelê is, en deels daarin dat die kommissie nie geopenbaar word nie.

In die woorde van 'n versekeringsmakelaar: "As ek versekering bemark soos wat ek behoort te doen deur vir elke kliënt 'n volledige finansiële ontleding te doen van wat sy behoeftes aan sterftedekking, ongeskiktheidsdekking en aftreevoorsiening is, kan ek maksimum R200 000 in 'n jaar verdien. As ek my egter daarop toespits om beleggings vir versekeraars te werf, is die potensiaal onbeperk". Onthou nou, die versekeringswet tref nie onderskeid tussen kommissie vir beleggings en kommissie vir lewens- en ongeskiktheidsversekering nie.

Die wet maak wel onderskeid tussen polisse waarkragtens gereelde premies betaal word en waarkragtens enkelpremies (dit is eenmalige premies) betaal word. So byvoorbeeld kry 'n bemarker sodra die polis verkoop is 65% van die eerste jaar se premies kommissie vir 'n polis waarkragtens premies vir 20 jaar betaalbaar is en nog 'n derde van die aanvanklike kommissie na 'n jaar.

Digitised by the University of Pretoria, Library Services

terwyl vir 'n enkelpremiepolis die kommissie 2,5% van die premie is.

In die vroeë sewentigerjare is alle enkelpremiepolisse egter nie-standaard gemaak wat beteken dat die opbrengs van sulke polisse ten volle belasbaar is en wat dit dus onaantreklik gemaak het. Versekeraars se vindingrykheid ken geen perke nie en hulle ontwerp toe 'n nuwe pakket om die belastingnadeel van die nie-standaard enkelpremiepolisse mee teen te werk naamlik – die enkelpremie word in 'n jaargeldpolis belê en die jaargeld se paaiemente word gebruik as premies vir 'n gereelde premie uitkeerpolis – en – die bemarker kry kommissie op altwee polisse! – wat nou uitwerk op tussen 8,0% en 9,8% van die enkelpremie indien die belegging vir 10 jaar aangegaan word – ongeag of die enkelpremie tienduisend rand of tien miljoen rand beloop – en – in meeste gevalle word die kommissie, wat uit die premie verhaal word, nie aan die kliënt geopenbaar nie.

Kom ons vergelyk hierdie situasie met die vergoeding van ander finansiële tussengangers

Belegging:	R10 000	R100 000	R1 000 000
Versekeringsbemarker	R803	R8 268	R82 922
Aandelemakelaar	R102	R 778	R 5 378
Eiendomsagent	R750	R6 000	R40 000
Bougenootskapkonsultant		R 450	

Die aandelemakelaar en die eiendomsagent se vergoeding is bekend aan die belegger. By groot eiendomstransaksies word daar feitlik deurgaans oor die agent se vergoeding onderhandel.

Die bougenootskapskonsultant se vergoeding word nie direk van die spesifieke kliënt se belegging verhaal nie.

Dit is duidelik dat by die groot bedrae, die vergoeding vir die versekeringsbemarker, uit lyn is met die van ander tussengangers en ek meen dit dring ook in teen die normale mens se gevoel van etiek.

Verdere perspektief word aan die situasie gegee as ons kyk na die verhouding van totale versekerde bedrae tot jaarlikse totale premie-inkomste van die lewensversekeringsbedryf. Twaalf jaar gelede het dit nagenoeg 25:1 beloop teenoor die huidige 18:1. Dit sê die goeie nuus dat meer spaargeld geïn is, maar dit sê ook die slegte nuus dat suiwer versekering afgeskeep word ten gunste van suiwer belegging.

Ek vra dus: Is die lewensversekeringsbedryf besig om sy taak as voorsiener van sekuriteit by dood en ongeskiktheid te versaak ten gunste van iets anders? Hierdie iets anders wil vir my lyk na selfgesentreerde doelwitte van groei in

Digitised by the University of Pretoria, Library Services

premie-inkomste. Ek sien niks fout op sigself met 'n doelwit gekoppel aan groei in premie-inkomste, of in omset soos ander besighede dit sou noem nie. My waarskuwende vraag is net, gaan die versekeringspubliek nie die bedryf boikot as hy bewus word hiervan nie?

Ek dink die antwoord lê daarin dat die bedryf self, dit wil sê nie die wetgewer nie, aanpassings moet maak in die stelsel van vergoeding wat sy tussengangers by werwing van beleggings kry soos byvoorbeeld om die kommissie te openbaar op transaksies groter as 'n sekere bedrag om sodoende 'n geleentheid vir vrye mark kragte te open, soos wat die geval is met eiendomsagente. 'n Sydelingse voordeel daarvan behoort ook te wees dat dit 'n gelyker mededingingsveld sal skep tussen banke en bougenootskappe aan die een kant en versekeraars aan die ander kant - dit is myns insiens hoegenaamd nie die belasbaarheid van die instansies wat die skaal in die guns van die versekeraars geswaai het nie maar eerder die aansporings vir die tussengangers.

2.3.2 Aftreevoorsiening vir Suid-Afrika se bevolking is die grootste uitdaging in hierdie eeu vir samewerking tussen die Staat en die private sektor

Die Suid-Afrikaanse samelewing omvat die uiteenlopende wêrelde van

- die klein gesofistikeerde minderheid
- die matig gesofistikeerdes as die kleiner middelvlak
- die groeiende opkomende ingeligtes as die groter middelvlak
- die oningeligte meerderheid.

Laasgenoemde leef in 'n bestaansekonomie waar elke dag vir homself moet sorg en die persoon hom nie oor sy oudag bekommer nie.

Op die volgende vlak is die verwagting by die persoon geskep dat hy na sy werkleeftyd 'n inkomste sal kry, hetsy van die staat of sy werkgewer.

Op die volgende vlak is die persoon te trots daarop dat hy op maatskaplike voordele van die staat moet staatmaak en kyk hy na sy werkgewer om, miskien saam met sy eie pogings, na aftrede vir hom te sorg.

Op die boonste vlak vertrou die persoon nie eens sy werkgewer nie en wil hy self na sy sake omsien.

Uit die eerstewêreldlande soos Brittanje het Suid-Afrika gedurende die eerste driekwart van hierdie eeu 'n pensioenbedeling oorgeneem wat geskik is vir die tweede boonste vlak en miskien 'n bietjie oorspoel na die boonste en derde vlakke, tesame met die moderne ontwikkelings wat met hierdie vlak se aftreevoorsiening gepaardgaan. Daar is egter gepoog om hierdie bedeling op

Digitised by the University of Pretoria, Library Services

'n outoritêre of paternalistiese manier van toepasssing te maak op die laer vlakke. Dit het geboemerang soos ons gesien het met die poging om pensioene in die vroeë tagtigerjare te preserveer en soos wat ons hedendaags sien in die delikate onderhandelings tussen vakbonde, werkgewers en pensioenfondsadviseurs ten opsigte van 'n geskikte bedeling vir aftreevoorsiening vir die derde vlak.

In Suid-Afrika is die derde en onderste vlakke so 'n groot meerderheid dat dit onbekostigbaar is om 'n bevredigende maatskaplike voordeel op die lang duur vir daardie vlakke te bekostig sonder om die boonste vlakke ten bloede toe te belas.

Die Mouton-kommissie van ondersoek na pensioenaangeleenthede, wat bestaan uit verteenwoordigers van alle betrokke partye kyk indringend na hierdie probleem en ek wil hulle sterkte toewens met hulle uiters moeilike taak – ek bestempel dit as die grootste enkele uitdaging in hierdie eeu vir samewerking tussen die Staat en die Private sektor.

Ten opsigte van die aftreevoorsiening vir die boonste twee vlakke is daar egter vier sake waar pensioenfondse na my mening nie genoeg doen om aan die verwagtings van hulle lede te voldoen nie, en waarom hulle die gevaar loop om bestempel te word as uitbuiting. Dit is naamlik eerstens die feit dat baie min pensioenfondse vandag bydraes en voordele bereken op totale vergoeding maar slegs op kontantsalarisse. Met dié dat die belasbaarheid van byvoordele binnekort ten volle ingefaseer sal wees sal baie potensiële pensioentrekkers sterk bewus word van die ontoereikendheid van hulle aftreevoordele sodra hy sy pensioen uitdruk as 'n persentasie van sy totale vergoeding en werkgewers gaan 'n skok kry as hulle sien wat dit hulle gaan kos as hulle wel 'n behoorlike voordeel wil voorsien.

Tweedens behoort aktuarisse hulle pensioenfondse te adviseer om genoegsame vooruitvoorsiening te maak vir aanpassings in pensioene na aftrede om te kompenseer vir inflasie. Dit gebeur ongelukkig dat pensioenadviseurs hierdie aspek verwaarloos ten einde die koste van die voordele vir die werkgewer laag te hou, maar hom dan nog altyd laat dink hy het 'n goeie pensioenfonds vir sy werknemers. Ondersoeke wat twee jaar gelede gedoen is, het getoon dat siviele pensioentrekkers die beste daaraan toe was in die sin dat hulle gemiddeld oor 'n lang duur verhogings in pensioen van sowat twee-derdes van inflasie gekry het terwyl dit net die beste van privaatsektor werkgewers was wat by twee-derdes uitgekom het.

Derdens behoort die Trustees van pensioenfondse toe te sien dat hulle lede na aftrede so goed as moontlik verskans word teen die toenemende koste van die toenemende behoefte aan medisyne en versorging. Veral op die gebied van versorging is daar baie wat gedoen kan word, teen 'n bekostigbare prys, maar

Digitised by the University of Pretoria, Library Services

wat die bedryf na my mening nie genoegsaam aanspreek nie. Hopelik sien ons binnekort nuwe inisiatiewe van die versekeringsbedryf in hierdie verband.

Ek meen dit illustreer vir u die erns van die saak as ek vir u sê dat die gemiddelde siviele pensioentrekker R1 250 per maand pensioen ontvang, en ek vermoed lede van privaatpensioenfondse is nie veel beter daaraan toe indien enigsins nie, terwyl as hy in die siekeboeg van 'n aftree-oord versorging benodig, moet hy tussen R1 000 en R2 000 per maand, net vir die verblyf, opdok, en in meeste gevalle betaal mediese fondse nie hiervoor nie.

Vierdens is daar die eis van werknemers wat 'n werkgewer se diens voor aftrede verlaat dat hulle behoorlike rente behoort te ontvang ten opsigte van die bydraes wat hulle tot die pensioenfonds gelewer het. Indien dit nie toegestaan word nie, behoort werkgewers hierdie aspek duidelik met die werknemers te kommunikeer. Die probleem is ernstiger in gevalle waar nuwe werknemers verplig word, soos wat gewoonlik die geval is, om by die pensioenfonds aan te sluit en dus bydraes te lewer.

3. DIE MISSIE

In die voorgaande het ek probeer om vir u 'n beeld te gee van wat die Leerstoel doen en wil doen en dit behoort te geblyk het wat ons benadering is.

Ek sluit graag af met die die beloofde formulering van die Leerstoel se Missie:

Die Leerstoel in Versekeringswese aan die Universiteit van Pretoria streef daarna om deur voortgesette deurlugtige navorsing en toepassing daarvan sy kennis aangaande die Suid-Afrikaanse versekeringsbedryf uit te bou om daarmee op uitnemende wyse die versekeringsbedryf, die versekeringspubliek en die akademie te dien.

Digitised by the University of Pretoria, Library Services

SUMMARY

Prof Marx discusses in his inaugural speech the mission of the chair of Insurance at the University of Pretoria. This chair was established in 1988.

The chair was instituted on the one hand to train actuarial students up to a level where they would be eligible for the maximum number of exemptions from the professional actuarial examinations.

On the other hand the chair accommodates students with above average aptitude in Mathematics who wish to follow a business career. For these students the BCom(Insurance) degree will serve as an excellent take-off for a career in Insurance.

Prof Marx says the chair is not only involved with the training of students but is also available to advise all final year students and alumni of the University as well as the insurance public in general on insurance matters.

Observing the insurance industry, prof Marx claims that were it not for the savings mobilised by the industry, the South African economy would have collapsed.

However, he warns that exorbitant commission is paid to agents for investments placed with life assurers and that agents often neglect their duty to properly analyse and provide in their clients' life assurance needs. An assurance agent earns R8 268 commission on a R100 000 investment while for example a stock broker would earn R778 investing such an amount.

He calls for it that commission on large investments with life assurers should be revealed so that the transaction can be open to free market forces.

In his observations on employee benefits prof Marx urges that pension funds should calculate retirement benefits not only on cash salaries but also on fringe benefits. He also demands that actuaries should place greater emphasis on better provision for post retirement pension increases to compensate for inflation.

He also stresses that there is insufficient provision for the increasing medical costs and cost of care for the aged.

Employers should further consider the fairness of the rate of interest paid on past contributions of employees leaving service, says prof Marx.

Digitised by the University of Pretoria, Library Services

PUBLIKASIES IN DIE REEKS VAN DIE UNIVERSITEIT

1. "Gids by die voorbereiding van wetenskaplike geskrifte" - Dr P C Coetzee
2. "Die Aard en Wese van Sielkundige Pedagogiek" - Prof B F Nel
3. "Die Toenemende belangrikheid van Afrika " - Adv E Louw
4. "Op die Drumpel van die Atoomeeu" - Prof J H v d Merwe
5. "Livestock Philosophy" - Prof J C Bonsma
6. "The Interaction Between Environment and Heredity" - Prof J C Bonsma
7. "Verrigtinge van die eerste kongres van die Suid-Afrikaanse Genetiese Vereniging" - Julie 1985
8. "Aspekte van die Prysbeheersingspolitiek in Suid-Afrika na 1948" - Prof H J J Reynders
9. "Suiwelbereiding as Studieveld" - Prof S H Lombard
10. "Die toepassing van fisiologie by die bestryding van Insekte" - Prof J J Mathee
11. "The Problem of Methaemoglobinaemia in man with special reference to poisoning with nitrates and nitrites in infants and children" - Prof D G Steyn
12. "The Trace Elements of the Rocks of the Bushveld Igneous Complex". Part I - Dr C J Liebenberg
13. "The Trace Elements of the Rocks of the Bushveld Igneous Complex, Part II. The Different Rock Types" - Dr C J Liebenberg
14. "Protective action of Fluorine on Teeth" - Prof D G Steyn
15. "A Comparison between the Petrography of South African and some other Palaeozoic Coals" - Dr C P Snyman
16. "Kleinveekunde as vakrigting aan die Universiteit van Pretoria" - Prof D M Joubert
17. "Die Bestryding van Plantsiektes" - Prof P M le Roux
18. "Kernenergie in Suid-Afrika" - Prof A J A Roux
19. "Die soek na Kriteria" - Prof A P Grové
20. "Die Bantoetaalkunde as beskrywende Taalwetenskap" - Prof E B van Wyl
21. "Die Statistiese prosedure: teorie en praktyk" - Prof D J Stoker
22. "Die ontstaan, ontwikkeling en wese van Kaak-, Gesigs- en Mondchirurgie" - Prof P C Snijman
23. "Freedom - What for?" - Prof D G Steyn
24. "Once more - Fluoridation" - Prof D G Steyn
25. "Die Ken- en Werkwêreld van die biblioteekkunde" - Prof P C Coetzee
26. "Instrumente en Kriteria van die Ekonomiese Politiek n.a.v. Enkele Ondervindinge van die Europese Ekonomiese Gemeenskap" - Prof J A Lombard
27. "The Trace elements of the Rocks of the Alkali Complex at Spitskop, Sekukuniland, Eastern Transvaal" - Dr C J Liebenberg
28. "Die Inligtingsprobleem" - Prof C M Kruger
29. "Second Memorandum on the Artificial Fluoridation of Drinking Water Supplies" - Prof D G Steyn
30. "Konstituering in Teoreties-Didaktiese Perspektief" - Prof F van der Stoep
31. "Die Akteur en sy Rol in sy Gemeenskap" - Prof Anna S Pohl

Digitised by the University of Pretoria, Library Services

32. "The Urbanization of the Bantu Homelands of the Transvaal" - Dr D Page
33. "Die Ontwikkeling van Publieke Administrasie as Studievak en as Professie" - Prof J J N Cloete
34. "Duitse Letterkunde as Studievak aan die Universiteit" - Prof J A E Leue
35. "Analitiese Chemie" - Prof C J Liebenberg
36. "Die Aktualiteitsbeginsel in die Geologiese navorsing" - Prof D J L Visser
37. "Moses by die Brandende Braambos" - Prof A H van Zyl
38. "A Qualitative Study of the Nodulation Ability of Legume Species: List 1" - Prof N Grobbelaar, M C van Beyma en C M Todd
39. "Die Messias in die saligsprekinge" - Prof S P J J van Rensburg
40. Samevatting van Proefskrifte en Verhandelinge 1963/1964
41. "Universiteit en Musiek" - Prof J P Malan
42. "Die studie van die Letterkunde in die Bantoetale" - Prof P S Groenewald
43. Samevattings van Proefskrifte en Verhandelinge 1964/1965
44. "Die Drama as Siening en Weergawe van die Lewe" - Prof G Cronjé
45. "Die Verboude Grond in Suid-Afrika" - Prof D G Haylett
46. "'n Suid-Afrikaanse Verplegingscredo" - Prof Charlotte Searle
47. Samevattings van Proefskrifte en Verhandelinge 1965/1966
48. "Op soek na Pedagogiese Kriteria" - Prof W A Landman
49. "Die Romeins-Hollandse Reg in Oënskou" - Prof D F Mostert
50. Samevattings van Proefskrifte en Verhandelinge 1966/1967
51. "Inorganic Fluoride as the cause, and in the prevention and treatment of disease" - Prof Douw G Steyn
52. "Honey as a food and in the prevention and treatment of disease" - Prof D G Steyn
53. "A check list of the vascular plants of the Kruger National Park" - Prof H P van der Schijff
54. "Aspects of Personnel Management" - Prof F W Marx
55. Samevatting van Proefskrifte en Verhandelinge 1967/1968
56. "Sport in Perspektief" - Prof J J Botha
57. "Die Huidige Stand van die Gereformeerde Teologie in Nederland en ons Verantwoordelikheid" - Prof J A Heyns
58. "Onkruide en hul beheer met klem op chemiese beheer in Suid-Afrika" - Prof P C Nel
59. "Die Verhoudingstrukture van die Pedagogiese Situasie in Psigopedagogiese Perspektief" - Prof M C H Sonnekus
60. "Kristalhelder Water" - Prof F A van Duuren
61. "Arnold Theiler (1867—1936) - His life and Times" - Dr Gertrud Theiler
62. "Dr Hans Merensky - Mens en Voorbeeld" - Prof P R Skawran
63. "Geskiedenis as Universiteitsvak in Verhouding tot ander Vakgebiede" - Prof F J du Toit Spies
64. "Die Magistergraadstudie in Geneeskundige Praktyk (M Prax Med) van die Universiteit van Pretoria" - Prof H P Botha
65. Samevattings van Proefskrifte en Verhandelinge 1968/1969

Digitised by the University of Pretoria, Library Services

66. "Kunskritiek" - Prof F G E Nilant
67. "Anatomie - 'n Ontleding" - Prof D P Knobel
68. "Die Probleem van Vergelyking en Evaluering in die Pedagogiek" - Prof F J Potgieter
69. "Die Eenheid van die Wetenskappe" - Prof P S Dreyer
70. "Aspekte van die Sportfisiologie en die Sportwetenskap" - Dr G W v d Merwe
71. "Die rol van die Fisiologiese Wetenskappe as deel van die Veterinêre Leerplan" - Prof W L Jenkins
72. "Die rol en toekoms van Weidingkunde in Suid-Afrika Ekosisteme" - Prof J O Grunow
73. "Some Problems of Space and Time" - Mnr K A Schrecker
74. "Die Boek Prediker - 'n Smartkreet om die Gevalle Mens" - Prof J P Oberholzer
75. Titels van Proefskrifte en Verhandelinge ingedien gedurende 1969/1970; 1970/1971 en 1971/1972
76. "Die Akademiese Jeug is vir die Sielkunde meer as net 'n Akademiese Onderwerp" - Prof D J Swiegers
77. "'n Homiletiese Herwaardering van die Prediking vanuit die Gesigshoek van die Koninkryk" - Prof J J de Klerk
78. "Analise en Klassifikasie in die Vakdidaktiek" - Prof C J van Dyk
79. "Bantoereg: 'n Vakwetenskaplike Terreinverkenning" - Prof J M T Labuschagne
80. Dosentekursus 1973 - Referate gelewer tydens die Dosentekursus 30 Jan - 9 Feb 1973
81. "Volkekunde en Ontwikkeling" - Prof R D Coertze
82. "Opleiding in Personeelbestuur in Suid-Afrika" - Prof F W Marx
83. "Bakensyfers vir Diereproduksies" - Prof D R Osterhoff
84. "Die Ontwikkeling van die Geregtelike Geneeskunde" - Prof J Studer
85. Die Liggaamlike Opvoedkunde: Geesteswetenskap?" - Prof J L Botha
86. Dosentekursus: 1974 - Referate gelewer tydens die Dosentekursus 4 - 7 Feb 1974
87. "Die opleiding van die mediese student in Huisartskunde aan die Universiteit van Pretoria" - Prof H P Botha
88. "Opleiding in bedryfsekonomie in die huidige tydvak" - Prof F W Marx
89. "Swart arbeidsregtelike verhoudings, quo vadis?" - Prof S R van Jaarsveld
90. "The Clinical Psychologist: Training in South Africa". A report on a three-day invitation conference: 11 - 13 April 1973
91. "Studie van die Letterkunde in die Taalonderrig" - Prof L Peeters
92. "Gedagtes rondom 'n Kontemporêre Kerkgeskiedenis - met besondere verwysing na die Nederduits Gereformeerde Kerk" - Prof P B van der Watt
93. "Die funksionele anatomie van die herkouermaag-vorm is gekristalliseerde funksie" - Prof J M W le Roux
94. Dosentekursus 1975 - Referate gelewer tydens die Dosentekursus 27 Januarie - 6 Februarie 1975
95. "'n Nuwe benadering tot die bepaling van die koopsom in die geval van 'n oorname" - Prof G van N Viljoen
96. "Enkele aspekte in verband met die opleiding van veekundiges" - Prof G N Louw

Digitised by the University of Pretoria, Library Services

97. "Die Soogdiernavorsingsinstituut 1966 - 1975"
98. "Prostetika: 'n doelgerigte benadering" - Prof P J Potgieter
99. "Inligtingsbestuur" - Prof C W I Pistorius
100. "Is die bewaring van ons erfenis ekonomies te regverdig?" - Dr Anton Rupert
101. "Kaak-, Gesigs- en Mondchirurgie - Verlede, Hede en Toekoms" - Prof J D Duvenhage
102. "Keel-, Neus- en Oorheelkunde - Hede en Toekoms" - Prof H Hammersma
103. Dosentesimposia 1975
104. "Die Taak van die Verpleegonderwys" - Prof W H Kotzé
105. "Quo Vadis, Waterboukunde?" - Prof J P Kriel
106. "Geregtelike Geneeskunde: Die Multidissiplinêre Benadering" - Prof J D Loubser
107. "Huishoudkunde - Waarheen?" - Prof E Boshoff
108. Dosentekursus 1976 - Referate gelewer tydens die Dosentekursus 29 Januarie - 4 Februarie 1976
109. Tweede H F Verwoerd-gedenklesing gehou deur die Eerste Minister Sy Edele B J Vorster
110. Titels van proefskrifte en verhandelings ingedien gedurende 1972/73; 1973/74 en 1974/75 en wetenskaplike publikasies van personeellede vir die twaalf maande eindigende op 15 November 1975
111. "Ortodonsie - 'n Oorsig en waardebepaling" - Prof S T Zietsman
112. "Rede gelewer by die ingebruikneming van die Nuwe Kompleks vir die Tuberkulosenavorsingseenheid van die MNR" - Prof H W Snyman
113. "Die gebruik van Proefdiere in Biomediese Navorsing, met Spesiale Verwysing na Eksperimentele Chirurgie" - Prof D G Steyn
114. "Die Toekoms van die Mynboubedryf in Suid-Afrika" - Prof F O Leiding
115. "Van Krag tot Krag" - Dr Anton Rupert
116. "Carnot, Adieu!" - Prof J P Botha
117. "'n Departement van Hematologie - Mode of Noodsaak" - Prof K Stevens
118. "Farmaka en Farmakologie: Verlede, Hede en Toekoms" - Prof De K Sommers
119. "Opleiding en Elektroniese Ingenieurswese - Deurbraak of Dwaling?" - Prof L van Biljon
120. "Die Röntgendiagnostiek voor 'n Nuwe Uitdaging - die Toegepaste Fisiologie" - Prof J M van Niekerk
121. "Die Algemene Sisteemteorie as Uitgangspunt by die Beplanning van 'n Basiese Biblioteek- en Inligtingkundige Opleidingsprogram" - Prof M C Boshoff
122. Dosentekursus: 1977
123. "Hulpverlening aan kinders met leerprobleme" - Prof P A van Niekerk
124. "Tuinboukunde Quo Vadis" - Prof L C Holtzhausen
125. "Die plek en toekomstaak van 'n Departement Huisartskunde in 'n Fakulteit van Geneeskunde" - Prof A D P van den Berg
126. Titels van proefskrifte en verhandelings ingedien gedurende 1975/76 en wetenskaplike publikasies van personeellede vir die twaalf maande eindigende op 15 November 1976

Digitised by the University of Pretoria, Library Services

127. "Landbouvoorligting by die kruispad – Uitdagings vir Agrariese Voorligting as Universiteitsdepartement" – Prof G H Düvel
128. "Die ontplooiing van Rekenaarwetenskap as 'n funksie van evolusie op Rekenaargebied" – Prof R J van den Heever
129. "Die rol van navorsing in die opleiding en ontwikkeling van die akademiese chirurg" – Prof C J Mieny
130. "Sport and Somatology in Ischaemic Heart Disease" – Prof P J Smit
131. Dosentekursus 1978
132. "'n Beter Toekoms" – Dr Anton Rupert
133. Toespraak gelewer by geleentheid van die Lentepromosieplegtigheid van die Universiteit van Pretoria op 8 September 1978 – Mnr J A Stegman, Besturende Direkteur van Sasol
134. "Geologie in 'n toekoms van Beperkte Hulpbronne" – Prof G von Gruenewaldt
135. Titels van proefskrifte en verhandelings ingedien gedurende 1976/77 en wetenskaplike publikasies van personeellede vir die twaalf maande eindigend op 15 November 1977
136. "Die Kind met Spesifieke Leergestremdhede" – Proff P A van Niekerk en M C H Sonnekus
137. "Sensore en Tensore" – Prof N Maree
138. "Die Godsdienswetenskappe en die Teologie" – Prof P J van der Merwe
139. "Dierefisiologiese navorsing aan die Universiteit van Pretoria (1928 - 1978)" – Prof J F W Grosskopf
140. Titels van proefskrifte en verhandelings ingedien gedurende 1977/78 en wetenskaplike publikasies van personeellede vir die twaalf maande eindigende op 15 November 1978
141. "Behoeftebepaling en doelformulering in die Opvoeding, Onderwys en Opleiding" – Prof E J Potgieter
142. "Klein sake is 'Grootsake'" – Dr Anton Rupert
143. "Die Pad Vorentoe" – Prof W E G Louw
144. Referate gelewer tydens die jubileumjaarviering – Prof P S Dreyer
145. "Die gebruikmaking van Kies-en-keur in invulvraestelle" – lesing gelewer tydens 'n kursus vir dosente op 19 en 20 April 1979 en 22 en 23 Oktober 1979
146. "Survey of Disease Patterns in Transkei and the Ciskei" – E Rose, W G Daynes en P J Kloppers
147. "Die Ortopedagogiek as Praktykgerigte Pedagogiekperspektief" – Prof P A van Niekerk
148. "Die rol van Kernkrag gesien teen die agtergrond van die energietekort in die wêreld" – Dr A J A Roux
149. "Exchange lists for elected Protein Diets" – Mev J M Crous
150. "Die Universiteit van Pretoria se bydrae tot die Dierefisiologiese Vakliteratuur (1930 - 1980)" – J F W Grosskopf, J D Skinner en S Christa Daffüe
151. "Professors' Dilemma. Problems, Polemics and Politics in University Departments of English" – Prof P J H Titlestad
152. "Ortopedie, Die Ortopeed en die mens" – Prof R P Gräbe

Digitised by the University of Pretoria, Library Services

153. "Die rol van Fisika in die moderne gemeenskap" – Prof E K H Friedland
154. "Interne Geneeskunde: Wetenskap en Kuns" – Prof G P Human
155. "Die opleiding van Chemiese Ingenieurs in Suid-Afrika" - Prof U Grimsehl
156. "Doelwitte vir Musiekopleiding" – Prof S Paxinos"
157. "Die stand van die Beeldende Kuns in Suid-Afrika" – Prof N O Roos
158. "Op die spoor van die Onsigbare Lig" – Prof S F Prinsloo
159. "Beroepsoriënteringspedagogiek gereël deur die Fakulteit Opvoedkunde van die Universiteit van Pretoria as deel van die Halfeeufeesviering 12 tot 14 Augustus 1980 – Onder redaksie van Prof C J Joubert
160. "Die selfbeeld van die Sosiologie en Sosioloë" – Prof J S Oosthuizen
161. "Onderwysopleiding – 'n Didakties-Pedagogiese en Vakdidaktiese beskouing" – Prof W J Louw
162. "Die teenwoordigheid van Christus in die Erediens" – Prof A C Barnard
163. "Die Stand en taak van Geesteswetenskaplike Navorsing in die RSA" – Prof J G Garbers
164. "Die betekenis van die Regsfilosofie vir Regsnavorsing en Regspleging" – Prof J V van der Westhuizen
165. Titels van proefskrifte en verhandelings ingedien gedurende 1978/1979 en wetenskaplike publikasies van personeellede vir die twaalf maande eindigende op 15 November 1979
166. "Die verskynsel van Spesialisering by insekte en entomoloë" – Prof F Holm
167. "Fiftieth Anniversary Lectures": University of Pretoria – August - September 1980 – George D Yonge
168. "Kindergeneeskunde in die jaar 2000" - Prof R E Cronje
169. "Praktiese Regsopleiding in die Akademie" - Prof C F Eckard
170. "Proceedings of the Symposium on Controversies in Surgery" – Edited by Prof C J Mieny
171. "The Psychic Life of the Child with Specific Learning disabilities" – Prof M C H Sonnekus
172. "B F Nel Herdenkingsrede – Universiteit van Pretoria" 12 Augustus 1981 – Prof E A van Trotzenburg
173. "Statistiek en die statistikus in diens van die gemeenskap" - Prof H S Schoeman
174. "Menslike Anatomie – basiese geneeskundige vak" – Prof I J M van Niekerk
175. "Môre se uitdaging vir die Suid-Afrikaanse Mynboubedryf" – Prof A N Brown
176. Titels van proefskrifte en verhandelings ingedien gedurende 1979/80 en wetenskaplike publikasies van personeellede vir die twaalf maande eindigende op 15/11/1980
177. "Leiding aan Magister en Doktorale studente" - Prof W A Landman
178. "Steekproefneming in die Praktyk" – Prof D G Stoker
179. "Bestuur – Wetenskap of Kultuur?" – Dr A Rupert
180. "Uitdagings wat nuwere tendense aan die Universiteitsbiblioteekwese stel" - Die departement Biblioteek- en Inligtingkunde en die biblioteekdiens van die Universiteit van Pretoria

Digitised by the University of Pretoria, Library Services

181. "Liggaamsbeweging en die Mens in Wording" - "Physical movement and the Becoming of Man" - Onder redaksie van/edited by Prof J L Botha en/and Prof P J Smit
182. "Kriminologie 2000" - Prof D G Steyn
183. "'A Horse! A Horse! My Kingdom for a Horse!'" - Prof M M S Smuts
184. "Die bydrae van Mondpatologie tot die Geneeskunde" - Prof A J Ligthelm
185. "Lectures on Philosophical Hermeneutics" - Prof Dr Hans-Georg Gadamer
186. "Inhuldigingsrede van Vise-Kanselier en Rektor" - Prof D M Joubert
187. "Uitdagings vir 'n Ginekologie en Obstetrie Departement in die ruimte-eeu" - Prof J V van der Merwe
188. "Die uitdaging van Elektriese Ingenieurswese in Suid-Afrika" - Prof N Wessels
189. Titels van proefskrifte en verhandelinge ingedien gedurende 1980 81 en wetenskaplike publikasies van personeellede vir die twaalf maande eindigende op 15 November 1981
190. "Die belangrikheid van Periodonsie en Mondgeneeskunde in Tandheelkunde" - Prof J A Pretorius
191. "Strategieë vir die implementering van navorsingsbevindinge in die Geesteswetenskappe" - Dr J G Garbers
192. "Gesprekke oor die wiskunde" - Onder redaksie van Prof P J Zietsman
193. "Gemeenskapsgesondheid: 'n Nuwe Naam en 'n Nuwe Benadering" - Prof A M Coetzee
194. "Vrees dat die Wonderboom sal ... (val)?" (J C Steyn) - Prof Réna Pretorius
195. "Evaluering van die hedendaagse beroepsoriënteringsteorie en -praktyk" - Prof C J Joubert
196. "Magskonsentrasie! Voor- en Nadele" - Dr A E Rupert
197. "Waarom Chemie?" - Prof A Wiechers
198. "Biblioteek- en Inligtingkunde: Quo Vadis?" - Prof J A Boon
199. "B.F. Nel-Gedenklesing" - Prof F van der Stoep
200. "Die opleiding van navorsers in die Geesteswetenskappe" - Dr J G Garbers
201. "'n Konteks vir die Argitektuur" - Onder redaksie van Prof D Holm
202. "Wiskunde in diens van die gemeenskap" - Prof J Swart
203. "Die moderne staatkunde in die Republiek van Suid-Afrika" - Prof F L Ackron
204. "Wetmatigheid en Meganiese Ingenieurswese" - Prof P C Haarhoff
205. "Gesoek: Die nuwe Entrepreneur" - Dr R E Rupert
206. "Kernreaksies van 'n ander aard" - Prof L Visser
207. "Lifestyle and disease". Symposium of the Hans Snyckers Institute
208. "Verpleegkunde in perspektief: Graadopleiding aan die Universiteit van Pretoria" - Prof J G P van Niekerk
209. "Onderwysvernuwing: 'n Onvermybare Opgaaf" - Prof M J Bondesio
210. "Die Siviele Ingenieursdosent in diens van ..." - Prof A W Rohde
211. "Kontemporêre uitdagings aan Universiteite in die akademiese voorbereiding van openbare Administrateurs" - Prof P S Botes
212. "Historia Augusta. Knolskrywer(s) ... of knollesers ... of knolle vir lesers" - Prof J Scholtemeijer

Digitised by the University of Pretoria, Library Services

213. "Kennis – Graaf en Swaard" - Prof P A Fourie
214. "Die kreatiewer aanwending van Volksmusiek" – Prof C E Lamprecht
215. "Die noutetiese beraad: Bybels of Biblisisties" – Prof T F J Dreyer
216. "Ortodonsie: 'n Oorsig" – Prof J J G G de Mûelenaere
217. "Inhuldigingsrede van Kanselier - Sy Edele A L Schlebusch
218. "Kaak-, Gesigs- en Mondchirurgie en Gesplete gesigsdeformiteite in Perspektief" – Prof Kurt W Bütow
219. "Ewewig: Stilte en Storm" – Prof J G Swart
220. "Departement Geneeskunde – die verlede – die hede en die toekoms" – Prof P Bland-Van den Berg
221. "Die Deurbreking van Isolasie tussen Wetenskapkulture" – Dr J G Garbers
222. "Van die RGN-Onderwysondersoek tot witskrif en wetgewing – Navorsingsoorwegings" – Dr J G Garbers
223. "Diagnostiek en Röntgenologie - 'n uitdaging" – Prof J E Seeliger
224. "Geweld in die samelewing" – Prof S I du Toit
225. "Kernkrag: 'n Vredesreis" – Prof M P Iturralde
226. "Veterinêre Volksgesondheid – vakgebied of beroepstaak?" – Prof L W van den Heever
227. "Vakkurikulum: Kaak-, Gesig- en Mondchirurgie" – Prof K W Butow
228. "Gemeenskapsgesondheid: Gesondheidsrealiteite en die verantwoordelikhede van 'n Universiteit" – Prof E Glatthaar
229. "Bestuursopleiding in Perspektief" – Prof L M Brümmer
230. "Fisiologie – struktuur en funksie" – Prof J J Theron
231. "Opvoeding en Onderwys onder maatskaplike druk" – Prof J W M Pretorius
232. "Wysbegeerte en die Universiteit" - Prof A P du Toit
233. "Hoekstene" – Prof D Holm
234. "Akademiese Gesindheid, die Dierekundige en die belangrikheid van Navorsing" – Prof J D Skinner
235. "Maatskaplikewerk – opleiding: Struktuur en Perspektief" – Prof E A K Hugo
236. "Dilektereg 1985 – 'n besinning oor teorie, praktyk en onderrig" – Prof T J Scott
237. "Die stand van mikologie in Suid-Afrika" – Prof A Eicker
238. "Uitdagings vir die SA historikus" – Prof I S Bergh
239. "Ad Destinatum Persequor: 'n Toekomsvisie vir die Dept Skoolvoorligting" – Prof C D Jacobs
240. "Veeartsenykundige anatomie – 'n Historiese oorsig" – Prof A J Bezuidenhout
241. "Personeelbestuur: 'n Janus – Perspektief" – Prof L P Vermeulen
242. "Die Aard van Denkhandelinge en die rol daarvan in Onderrig en Leer" – Publikasie van die B.F. Nel-Gedenklesing – Prof J J de Wet
243. "Op Weg met Bybelkunde aan die Universiteit van Pretoria" – Prof P P A Kotze
244. "Die Ou Testament, 'n Verouderde boek? – Enkele gedagtes na aanleiding van Psalm 15" – Prof W S Prinsloo
245. "Inhuldigingsrede van Kanselier" – Dr A E Rupert
246. "Anatomie: Die Immergroen Vakgebied" – Prof J S Meiring
247. "Opleiding in Ingenieurswese: Ideaal en Werklikheid" – Prof J A G Malherbe

Digitised by the University of Pretoria, Library Services

248. "Elektriese Energie 'n Voorvereiste vir Welvaart" - Prof J H R Enslin
249. "Sendingwetenskap Waarheen?" - Prof D Crafford
250. "Landbou-Ingenieurswese op die Wen-Akker van die Een en Twintigste eeu" - Prof G Venter
251. "Kriminologie en Sosiale Verandering: 'n Toekomsperspektief" - Prof Ronelle Pretorius
252. "Hoëvlak Bestuursopleiding in Suider-Afrika - Standpunte, probleme en Geleenthede" - Prof M J C van Vuuren
253. "Dogmatiek binne Konfessionele Verband" - Prof J H Koekemoer
254. "Semitiese Tale - Verlede, Hede en Toekoms" - Prof J H Potgieter

Digitised by the University of Pretoria, Library Services

Universiteit van Pretoria

UNIVERSITEIT VAN PRETORIA
NUWE REEKS NR 255 - 1989
ISBN 0 86979 759 X

Prys: R7.54

Hierdie publikasie en die publikasies wat hierin vermeld word, is verkrygbaar van:

VAN SCHAIK'S BOEKHANDEL (EDMS) BPK
BURNETTSTRAAT 1096
HATFIELD
0083

Digitised by the University of Pretoria, Library Services

Gedruk deur die Reproduksie-afdeling/Universiteit van Pretoria

Digitised by the University of Pretoria, Library Services